

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
Кафедра загального та спеціалізованого фортепіано

"ПОГОДЖУЮ"

Гарант освітньо-професійної програми,
декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

М. КУШНІР

25 червня 2021 року

"ПОГОДЖУЮ"

Декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФОРТЕПІАНО»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Музичне мистецтво
Профілізація	«Композиція»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін фахової професійно-практичної підготовки (ОК 3.15.18)
Загальний обсяг	6 кредитів ЄКТС (180 годин)
Форма підсумкового контролю	Екзамен (1-6)
Термін викладання	1-6 семестри
Факультет	Музикознавства, композиції, вокалу та диригування
Форма навчання	очна

Львів – 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Фортепіано» з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка «26» травня 2021 року (Протокол № 1)

Розробники:

ГЕРЕГА Марія Михайлівна – завідувач кафедри загального та спеціалізованого фортепіано, заслужений діяч мистецтв України, кандидат мистецтвознавства, професор _____

ПАВЛЕНКО Вячеслав Володимирович – доцент кафедри загального та спеціалізованого фортепіано, кандидат мистецтвознавства _____

Робоча програма навчальної дисципліни «Фортепіано» затверджена на засіданні кафедри загального та спеціалізованого фортепіано ЛНМА імені М. В. Лисенка 15 червня 2021 р., протокол №10.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Підготовка гармонійно розвинених музикантів, вдосконалення їх піаністичної майстерності.

Основне завдання дисципліни – набуття навичок, необхідних у майбутній діяльності – викладацькій, лекторській, науково-дослідницькій.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово
ЗК 2	Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4	Здатність до розв'язання проблем.
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 6	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 7	Здатність до критики та самокритики.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9	Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
ЗК 10	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 12	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 13	Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
ЗК 14	Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 16	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 17	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	
СК 1	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
СК 2	Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у творчо-виконавській діяльності.
СК 3	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
СК 4	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення

	у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
СК 5	Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності
СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
СК 8	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
СК 9	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
СК 10	Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 11	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
СК 12	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
СК 13	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
СК 14	Здатність здійснювати редакторську та лекторську діяльність в сфері музичного мистецтва.
СК 15	Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури.
СК 16	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
СК 17	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

РН 1	Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час творчо-виконавської діяльності.
РН 2	Володіти методами та навичками ансамблевої гри / хорового співу, репетиційної роботи та концертних виступів.
РН 3	Демонструвати різні методики удосконалення творчо-виконавської діяльності.
РН 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
РН 5	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
РН 6	Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.
РН 7	Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.
РН 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
РН 9	Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / та лекторській практичній діяльності.
РН 10	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
РН 11	Вміти здійснювати педагогічну діяльність.

PH 12	Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції.
PH 13	Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
PH 14	Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами								
	Екзамени	Заліки	Атестаційні		Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	I курс		II курс		III курс		IV курс		
						Всього	у тому числі:			Семестри								
							лекційні	індивідуальні		практичні	1	2	3	4	5	6		
											Кількість тижнів в семестрі							
15	15	15	15	15	15													
Фортепіано	1-6			6	180	90		90		90	1	1	1	1	1	1		

Розподіл годин та кредитів за курсами та семестрами

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Самостійна робота	
			Загальний обсяг	Аудиторних					
				Всього	у тому числі:				
					лекційні	індивідуальні			практичні
I		2	60	30		30	30		
	1	1	30	15		15	15		
	2	1	30	15		15	15		
II		2	60	30		30	30		
	3	1	30	15		15	15		
	4	1	30	15		15	15		
III		2	60	30		30	30		
	5	1	30	15		15	15		
	6	1	30	15		15	15		

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Індивідуальні заняття

№	№ Теми	Тема	Кількість годин
1 семестр			
Змістовий модуль 1. ФОРТЕПІАННА МУЗИКА ДОБАХІВСЬКОГО ТА ДОКЛАСИЧНОГО ПЕРІОДІВ.			

1	Тема 1	Поліфонічний твір добахівського періоду.	5
2	Тема 2	2-3 великі форми докласичного періоду (Д. Скарлатті).	5
3	Тема 3	П'єса композиторів-клавесиністів або п'єса українських композиторів лисенківського періоду.	5
Разом			15
2 семестр			
Змістовий модуль 2. ТВОРИ Й.-С. БАХА ТА ДОБИ ВІДЕНСЬКИХ КЛАСИКІВ.			
4	Тема 1	Й.-С. Бах: Поліфонічний цикл (сюїти, токати).	4
5	Тема 2	Два інструментальні твори М.Гвоздя з репертуару Національної заслуженої капели бандуристів України ім. І.Майбороди.	4
6	Тема 3	Довільний твір.	4
7	Тема 4	Дві українські народні пісні в обробці С.Баштана.	3
Разом			15
3 семестр			
Змістовий модуль 3. ДОБРЕ ТЕМПЕРОВАНИЙ КЛАВІР Й.-С. БАХА. ТВОРИ ВІДЕНСЬКИХ КЛАСИКІВ ТА РОМАНТИКІВ.			
8	Тема 1	Й.-С. Бах: Прелюдія та fuga з ДТК.	5
9	Тема 2	Велика форма: Л. Бетховен, М. Клементи (сонати, варіації).	5
10	Тема 3	П'єси композиторів-романтиків (Ф. Шуберт, Р. Шуман, Ф. Шопен, Ф. Ліст).	5
Разом			15
4 семестр			
Змістовий модуль 4. ПОЛІФОНІЯ ХІХ СТОЛІТТЯ. П'ЄСИ ПІЗНЬОГО РОМАНТИЗМУ.			
11	Тема 1	Поліфонічний твір композитора ХІХ ст., або Прелюдія та fuga з ДТК Й. С. Баха.	3
12	Тема 2	Велика форма композитора-романтика.	4
13	Тема 3	П'єси пізнього романтизму: Й. Брамс, П. Чайковський, О. Скрябін, С. Рахманінов і т. д. та твори українських композиторів-романтиків.	3
14	Тема 4	Ансамбль у чотири руки.	5
Разом			15
5 семестр			
Змістовий модуль 5. ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ КОМПОЗИТОРІВ ХІХ – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ			
8	Тема 1	П. Гіндеміт: Інтерлюдія та fuga з «Ludus tonalis».	5
9	Тема 2	Велика форма композитора ХІХ ст.	5
10	Тема 3	П'єса композитора 1-ї половини ХХ ст.	5
Разом			15
6 семестр			
Змістовий модуль 6. ФОРТЕПІАННІ ТВОРИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ.			
11	Тема 1	Д. Шостакович, Р. Щедрін: Прелюдія та fuga. Поліфонічні твори М. Скорика, В. Задерацького, В. Бібіка та ін.	3
12	Тема 2	Велика форма композитора ХХ – початку ХХІ ст	4
13	Тема 3	П'єса композитора ХХ ст. або п'єса сучасного українського композитора.	2
14	Тема 4	Ансамбль у чотири руки.	6
Разом			15
Всього годин			90

Самостійна робота

№	№ Теми	Тема	Кількість годин
1 семестр			
Змістовий модуль 1. ФОРТЕПІАННА МУЗИКА ДОБАХІВСЬКОГО ТА ДОКЛАСИЧНОГО ПЕРІОДІВ.			
1	Тема 1-3	Ознайомлення з музичною творчістю добахівського періоду, особливості клавішно-струнного інструментарію доби бароко.	11
		Поточний контроль	1
2		Підготовка до підсумкового контролю	3
2 семестр			
Змістовий модуль 2. ТВОРИ Й.-С. БАХА ТА ДОБИ ВІДЕНСЬКИХ КЛАСИКІВ.			
3	Тема 1-4	Вивчення поліфонічних циклів (сюїти, токати) Й.-С.Баха, великої форми: В.-А. Моцарт, Й. Гайдн, Ф. Кулау. П'єси композиторів XVIII ст. або твори композиторів післялисенківського періоду.	11
		Поточний контроль	1
4		Підготовка до підсумкового контролю	3
3 семестр			
Змістовий модуль 3. ДОБРЕ ТЕМПЕРОВАНИЙ КЛАВІР Й.-С. БАХА. ТВОРИ ВІДЕНСЬКИХ КЛАСИКІВ ТА РОМАНТИКІВ.			
1	Тема 1-3	Вивчення великої форми Л. Бетховена, М. Клементі (сонати, варіації). П'єси композиторів-романтиків (Ф. Шуберт, Р. Шуман, Ф. Шопен, Ф. Ліст).	11
		Поточний контроль	1
2		Підготовка до підсумкового контролю	3
4 семестр			
Змістовий модуль 4. ПОЛІФОНІЯ ХІХ СТОЛІТТЯ. П'ЄСИ ПІЗНЬОГО РОМАНТИЗМУ			
3	Тема 1-4	Вивчення творчості Й. Брамса, П. Чайковського, О. Скрябіна, С. Рахманінова і т. д. та творів українських композиторів-романтиків.	11
		Поточний контроль	1
4		Підготовка до підсумкового контролю	3
5 семестр			
Змістовий модуль 5. ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ КОМПОЗИТОРІВ ХІХ – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ.			
1	Тема 1-3	Ознайомлення з поліфонічною творчістю П. Гіндеміта: Інтерлюдія та fuga з «Ludus tonalis». П'єси композиторів ХХ ст. Вивчення великої форми композиторів ХІХ ст.	11
		Поточний контроль	1
2		Підготовка до підсумкового контролю	3
6 семестр			
Змістовий модуль 6. ФОРТЕПІАННІ ТВОРИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ.			
3	Тема 1-4	Вивчення фортепіанних творів ХХ – початку ХХІ ст. П'єси українських композиторів ХХ століття	11
		Поточний контроль	1
4		Підготовка до підсумкового контролю	3
Всього годин			90

Протягом року студент повинен вивчити два поліфонічні твори, дві великі форми, декілька п'єс, акомпанементи, ансамблі.

Кожного семестру, крім основної програми, студенти знайомляться додатково з 8-10 творами, які вибираються згідно з курсом історії музики. Додаткові твори передбачено виконувати ескізно; студенти вивчають їх самостійно, з наступним виконанням у класі.

Перевірка знань та контроль за успішністю здійснюється на заліках та іспитах у відповідності з діючими навчальними планами.

На іспиті студент повинен виконати:

1. Поліфонічний твір.
2. Велику форму (одна частина).
3. П'єсу.
4. Акомпанемент або ансамбль.

На заліку виконуються: поліфонічний твір або частина з великої форми і два довільні твори.

Частина програми на іспиті та заліку виконується напам'ять.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Базове поняття критерію оцінки – рівень музично-інтерпретаційного відтворення. Оцінювання залежить від якості виконання студентом іспитової та залікової програм, ступеня засвоєння навичок гри на фортепіано, творчого росту студента упродовж кожного семестру.

Для контролю за навчальною роботою студентів застосовуються критерії оцінювання знань на заліках та іспитах, такі як «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

ОЦІНКА «ВІДМІННО» А (90-100 балів)

Твори, які виносяться на іспит або залік відповідають програмним вимогам семестру. Текст виконуваних творів відповідає авторському. Виконання програми характеризується емоційністю, цілісністю, розумінням стилю, технічною досконалістю. Студент повинен продемонструвати добре володіння ритмом, артикуляцією, штрихом, вірну педалізацію, проявити достатню естрадну витримку.

ОЦІНКА «ДОБРЕ» В (82-89 балів), С (74-81 бал)

Виконувана програма відповідає програмним вимогам семестру. В процесі виконання студент може припуститись незначних текстових або технічних помилок. Виконання позначається дещо неточною педалізацією, несуттєвим браком естрадної витримки. При цьому окремі помилки не впливають на загальне позитивне сприйняття комісією програми загалом.

ОЦІНКА «ЗАДОВІЛЬНО» D (64-73 бали), E (60-63 бали)

Частина програми не відповідає програмним вимогам семестру. Виконання творів відзначається текстовою неохайністю, невиразністю, відсутністю емоційного наповнення, невірною педалізацією, відсутністю розуміння стилю. Темп виконуваних творів суттєво відрізняється від зазначеного. Вся програма виконується з нот. Студент недостатньо володіє текстом.

ОЦІНКА «НЕЗАДОВІЛЬНО» FX (35-59 балів) – не зараховано з можливістю повторного складання

Переважає більшість виконуваних творів не відповідає програмним вимогам семестру. Студент дуже слабо володіє текстом. Виконання відзначається відсутністю педалізації, агогіки, відчуття ритму, естрадної витримки та емоційної наповненості. Вся програма виконується з нот. Допущені в процесі виконання помилки спотворюють авторський задум, суттєво перешкоджають загальному сприйняттю виконання.

ОЦІНКА «НЕЗАДОВІЛЬНО» F (0-34 бали) – не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Твори не відповідають програмним вимогам семестру. Студент не володіє текстом. Допущені в процесі виконання помилки спотворюють авторський задум, не дають можливості для загального сприйняття творів.

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку (диференційованого) та екзамену
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	задовільно

30-31	E	
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Герєга М. Пріоритети кафедри загального та спеціалізованого фортепіано в процесі навчання музиканта-професіонала / М. Герєга // Наукові записки Тернопільського педагогічного університету. – №1(8). – Тернопіль, 2002. – С. 64-67.
2. Жмуркевич З. С. Виконавські особливості фортепіанних творів для домашнього музикування з нотних колекцій Львова ХІХ ст. / З. С. Жмуркевич. – Методична розробка. – Львів: ЛНМА ім. М. В. Лисенка, 2010. – 36 с.
3. Загальне та спеціалізоване фортепіано у мистецькому просторі України / Зб. статей. Серія: Виконавське мистецтво. – ЛНМА ім. М. В. Лисенка; [редкол.: І. Пилатюк (голов. ред.) та ін.; ред. упоряд. З. Жмуркевич, М. Герєга]. – Львів: Сполом, 2012. – 376 с. – (Наукові збірки ЛНМА ім. М. В. Лисенка, вип. 27).
4. Йовенко З. Н. Общее фортепиано: вопросы методики / З. Н. Йовенко. – Київ: Муз. Україна, 1989. – 99 с.: нот.

5. Значення загального та спеціалізованого фортепіано у формуванні особистості музиканта-професіонала: Тези наук.-практ. конференції, 23 листопада 2011 р. / Упор. О. Є. Гнатишин. – Львів: ЛНМА ім. М. В. Лисенка, 2011. – 84 с.
6. Кафедра загального та спеціалізованого фортепіано: досягнення, пошуки, проблеми: Тези наук.-практ. семінару, 3 грудня 2008 р. / Упор. З. С. Жмуркевич. – Львів: НТШ у Львові, 2009 р. – 66 с.
7. Камерно-інструментальна музика у класі загального та спеціалізованого фортепіано: педагогічно-виконавський аспект: Тези наук.-практ. семінару, 17 березня 2010 р. / Упор. З. С. Жмуркевич. – Львів: ЛНМА ім. М. В. Лисенка, 2010 р. – 56 с.
8. Кукоба І. Г. Деякі способи подолання технічних труднощів фортепіанної гри студентів різних спеціальностей в класі загального та спеціалізованого фортепіано / І. Г. Кукоба. – Львів: ЛНМА ім. М. В. Лисенка, 2011. – 21 с.
9. Особливості диференційованого підходу до навчального процесу на кафедрі загального та спеціалізованого фортепіано: Тези семінару-практикуму, 29 листопада 2012 р. / Упор. О. Є. Гнатишин. – Львів: ЛНМА ім. М. В. Лисенка, 2012. – 60 с.
10. Словник іноземних музичних термінів та виразів. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I–IV рівнів акредитації / Ред.-упоряд. Павленко В. В. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. – 384 с.
11. Чекас Л. Огляд діяльності кафедри загального та спеціалізованого фортепіано Львівської державної музичної академії ім. М. В. Лисенка / Л. Чекас. – Наук.-попул. видання. – Львів: Вид-во ЛДМА ім. М. В. Лисенка, 2004. – 119 с.